

Van sociale kracht naar sociale vooruitgang

Bouwstenen van de Adviesraad Sociaal Domein Leiden voor een nieuw inclusief coalitieakkoord

Geachte toekomstige onderhandelaars,

De gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 werpen hun schaduw vooruit. Terwijl partijen zich voorbereiden op de campagne en de contouren van mogelijke samenwerking nog openliggen, willen wij als Adviesraad Sociaal Domein Leiden (ASDL) alvast enkele bouwstenen aanreiken voor het nieuwe coalitieakkoord 2026-2030. Juist nu is het moment om sociaal beleid niet als sluitstuk, maar als uitgangspunt te benaderen. Vanuit onze onafhankelijke rol en betrokkenheid bij de leefwereld van inwoners – in het bijzonder zij die extra ondersteuning nodig hebben – delen wij in deze brief aandachtspunten die volgens ons essentieel zijn voor een sociaal sterk en inclusief Leiden.

Leiden beschikt over een unieke sociale infrastructuur: krachtige wijknetwerken, betrokken welzijnsorganisaties, en een samenleving die zich inzet voor elkaar. Tegelijkertijd staat de stad onder druk door de toenemende behoefte aan betaalbare huisvesting. Hoewel Leiden sociaaleconomisch lager scoort dan vergelijkbare middelgrote steden, komt dat grotendeels door haar levendige studentenpopulatie (bron: Monitor Sociaal Domein 2024).

ASDL ziet juist in deze dynamiek én in het licht van een vergrijzende bevolking volop kansen om Leiden sociaal te versterken. Wij noemen dat onze bouwstenen voor een sterker Leiden — en we delen er graag negen met u.

1. Bestaanszekerheid in een stad met groeiende ongelijkheid

- Versterk de samenwerking tussen Schuldhulpverlening, Werk & Inkomen en wijkteams voor een integrale aanpak.
- Zet in op outreachend werken richting jongeren, statushouders en ouderen met lage inkomens.
- Gebruik Leidse data (zoals Leefbarometer, Gezondheidsmonitor en wijkprofielen) om armoede-hotspots gericht aan te pakken.
- Voorkom stapeling van kosten en eigen bijdragen voor zorg en maatschappelijke participatie.
- Versterk de financiële positie van Leidenaren in een kwetsbare situatie door proactieve inkomensondersteuning en toegankelijke voorzieningen.

2. Wonen en zorg: van opvang naar duurzaam thuis

- Versnel de realisatie van woonzorgconcepten voor ouderen, mensen met een beperking, GGZ-cliënten en dak- en thuisloze mensen.
- Ondersteun initiatieven zoals 'Kamers met Aandacht' en de Leidse 'Housing First'-pilot.

- Organiseer structurele financiering voor het Bouwdepot, zodat dak- en thuisloze jongeren ook in de toekomst hun schulden kunnen aflossen bij de start van een nieuwe woonsituatie.
- Voer periodiek – bijvoorbeeld eens per drie jaar – de ETHOS-telling uit om de ontwikkelingen in dakloosheid binnen de regio inzichtelijk te maken.
- Ontwikkel een regionale, samenhangende en integrale aanpak voor ernstige verslavingen, waaronder GHB.
- Maak afspraken met uitzendbureaus en werkgevers over verantwoorde huisvesting van arbeidsmigranten.

3. Jeugd en gezinnen: versterk preventie in de wijk

- Versterk de rol van CJG, scholen en jongerenwerk in vroegsignalering en lichte hulp.
- Investeer in wijkgerichte jeugdhulp met ruimte voor maatwerk en minder bureaucratie.
- Zorg voor continuïteit in jeugdhulpcontractering en voorkom wisselingen van hulpverleners.
- Maak werk van de lokale hervormingsagenda en sluit daarbij aan bij de nieuwe regionale visie jeugdhulp 2026.

4. Leidse wijken als fundament voor herstel en inclusie

- Ondersteun wijkgerichte initiatieven zoals buurtkamers en maatjesprojecten.
- Maak ruimte voor informele zorg en vrijwilligerswerk als waardevolle aanvulling op professionele hulp.
- Versterk de rol van wijknetwerken in signalering en preventie, met structurele en meerjarige financiering.
- Investeer in versterking van de huidige sociale basis: Includio, SOL, BuZZ en hun lokale partners.

5. Veiligheid en huiselijk geweld: regionale samenwerking versterken

- Werk intensief samen met Holland Rijnland voor opvang, casusregie en doorontwikkeling van het UVP Hollands Midden.
- Zorg voor voldoende crisisopvangplekken in Leiden zelf, met specifieke aandacht voor kinderen.
- Investeer in hulp aan plegers en herstelgerichte trajecten.
- Versterk de rol van Hecht als regionale partner in de aanpak van huiselijk geweld.

6. Bestuurlijke en financiële randvoorwaarden

- Maak het sociaal domein leidend in de begroting, niet volgend.
- Zorg voor transparantie in kosten en effecten van zorg en ondersteuning.
- Laat nu nog onafhankelijk onderzoek doen naar de effectiviteit van het sociaal domein in het bestuursakkoord 2022–2026, als basis voor scherpere doelstellingen in de nieuwe coalitieperiode. Eventueel zou de Rekenkamer dit onderzoek kunnen oppakken.
- Betrek inwoners en ervaringsdeskundigen actief via burgerpanels en co-creatie — en benut hun inzichten écht als fundament voor beleid dat aansluit bij de leefwereld van kwetsbare Leidenaren.
- Continueer succesvolle participatiepilots zoals de Jongerenraad en Kinderraad.

7. Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid

- Maak als gemeente Leiden toegankelijkheid een vast onderdeel van beleid, uitvoering en inkoop, zodat alle inwoners zonder drempels gebruik kunnen maken van gemeentelijke voorzieningen en informatie. Zet de Leidse Inclusie Agenda dus met extra kracht voort en versnel de uitvoering door direct een gemeentelijke inclusiecoördinator aan te stellen.
- Organiseer een festival rondom het VN-verdrag Handicap in samenwerking met lokale belangenorganisaties.
- Houd bij de inrichting van de autoluwe binnenstad rekening met mensen met een mobiliteitsbeperking en hun afhankelijkheid van vervoermiddelen.
- Stel, op basis van de in 2025 uitgevoerde evaluatie van het 'Plan van aanpak tegengaan racisme en discriminatie', een concreet implementatieplan op waarmee de inzet op bewezen effectieve acties structureel wordt geborgd. Richt een heldere monitoringssystematiek in die periodiek toetst of het implementatieplan wordt uitgevoerd en de continuïteit van de maatregelen borgt.

8. Vrijwilligers en mantelzorgers

- Zorg voor structurele ondersteuning, waardering en ontlasting van vrijwilligers en mantelzorgers.
- Investeer in respijtzorg, scholing en netwerkversterking voor deze onmisbare groep.

9. Sport en gezondheid

- Zorg voor laagdrempelig, toegankelijk en betaalbaar beweegaanbod in de openbare ruimte.
- Maak sportaccommodaties goed bereikbaar voor mensen die afhankelijk zijn van vervoer, en voorkom dat kosten deelname belemmeren.
- Bevries de tarieven voor sportaccommodaties, zodat verenigingen contributies betaalbaar houden en sport toegankelijk blijft voor alle Leidenaren

Samen bouwen aan een sociaal Leiden

Met de hiervoor gegeven bouwstenen hopen wij u te inspireren bij het vormgeven van een sociaal sterk en toekomstgericht coalitieakkoord voor 2026–2030. Als Adviesraad Sociaal Domein Leiden denken wij graag mee in de verdere uitwerking van het beleid — vanuit praktijkkennis, betrokkenheid en het perspectief van inwoners.

Gaat u na de verkiezingen aan de slag als formateur of onderhandelaar? Dan lichten wij onze voorstellen met plezier persoonlijk toe. Want alleen samen kunnen we bouwen aan een Leiden waarin iedereen mee kan doen — ongeacht achtergrond, leeftijd of inkomen.

*13 januari 2026
Adviesraad Sociaal Domein Leiden*